

Kam s radioaktivním, vysoce toxickým a teplo produkujícím odpadem z našich jaderných elektráren? Pohled z druhé strany...

Lokalita JANOCH

Jaderné elektrárny Dukovany a Temelín vyprodukují v průběhu svého plánovaného provozu přibližně čtyři tisíce tun vyhořelého jaderného paliva plus další vysokoaktivní odpady z likvidace reaktorů. Při prodloužení provozu Dukovan nebo stavbě nových bloků, to bude až deset tisíc tun. Kam s tímto radioaktivním, vysoce toxickým a teplo produkujícím odpadem? Česká vláda i některé další státy prosazují uložení odpadu do trvalého hlubinného úložiště. Jedná se o **definitivní** řešení vylučující možnost pozdějšího vyjmutí či přepracování odpadního materiálu.

Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) v roce 2017 zařadila bez vědomí dotčených obcí lokalitu JANOCH (ETE – jih) do seznamu lokalit vhodných pro vybudování hlubinného úložiště vysokoaktivního radioaktivního odpadu z celé ČR.

Lokalita Janoch se rozkládá v katastrech obcí Temelín (největší částí), Dříteň, Olešník (Nová Ves) a města Hluboká nad Vltavou (Jeznice, Purkarec). Do roku 2028 má být vybrána finální lokalita, do roku 2035 má být vybudována podzemní laboratoř. Následně pak na ni naváže podzemní komplex, nadzemní areál, silnice, železnice, parkoviště, deponie rubaniny a bydlení pro zaměstnance a jejich rodiny. Zahájení provozu hlubinného úložiště se předpokládá na rok 2050. Německo odmítlo vybrat lokalitu v takto krátkém časovém horizontu a určilo termín nejdříve v roce 2046, tedy v době, kdy by mělo být úložiště v našem státě dokončováno.¹ I když v současné době legislativa ČR nedovoluje ukládání vysoceradioaktivních odpadů z cizích zemí na našem území, nelze vyloučit účelové legislativní změny v budoucnosti.

Jak se nás výstavba hlubinného úložiště dotkne?

- Razantní zvýšení **dopravy** (až 96 nákladních a cca. 300 osobních automobilů denně v jednom směru; rozšíření/vybudování křižovatky; rozvoz rubaniny po okolí)
- Pokles **cen nemovitostí**
- Změna sociální struktury obyvatel (příchozí pracovníci – horníci apod.)
- Hlučnost, prašnost (klasické důlní dílo)
- **Odlesnění min 26 ha lesa** (likvidace oblíbené lokality pro výlety, houbaření mezi Coufalkou a Rachačkami)

Celková rozloha zájmového území – 22,74 km²

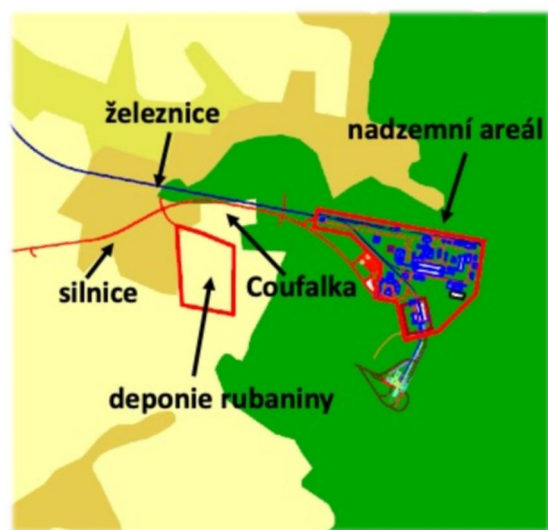
- podzemní areál (4,67 km² – ukládací prostory v min. hloubce 500 m pod povrchem na ploše 467 ha)
- nadzemní areál – 26,5 ha (51 staveb pod povrchem, 62 staveb na povrchu + **50 m vysoká těžební věž**)
- mezideponie – 15 ha orné půdy a další pozemky nutné pro vybudování silnice, železnice²

Postup státu nedává i přes původní sliby dotčeným samosprávám možnost rozhodnout o tom, co bude umístěno v jejich lokalitě, na rozdíl např. od Švédska či Finska, kde k výstavbě došlo po souhlasu samospráv. Obce mají být rovnocennými partnery pro SÚRAO a ministerstva. Tak tomu bylo i ve Finsku (nejbližší město po silnici Eurajoki 17,4 km), které je nám neustále dáváno za příklad. Není možné změnit zásadně krajinu a život v dané oblasti a čekat, že obce a jejich občané budou pouze přihlížet a souhlasit. To už tady jednou bylo.

SÚRAO uvádí, že přínosem budou pracovní místa pro místní obyvatele, zároveň však přiznává, že podíl lokálních pracovníků bude max. 20 % (z 10 lidí pouze 2), jelikož pracovní pozice budou obsazovat především specialisty v hornictví, jaderné energetice apod.³ Pokud zaměstnají lokální pracovníky v maximální možné míře, vytvoří 56–71 pracovních míst, což ve srovnání s negativními dopady pro náš region nelze považovat za přínos.

Co to pro nás občany znamená?

Po prostudování technických zpráv a studií z let 2017–2022 a po průzkumu prováděném náhodně mezi občany dotčených obcí, bylo zjištěno, že ti, kterých se to nejvíce týká, vůbec netuší, co ve skutečnosti toto hornické dílo obnáší a co pozitivního či negativního do našich životů přinese.

Chybí společenská diskuse a uspokojivé odpovědi na naše otázky, chybí objektivní informovanost a jednostranně jsou prezentovány pouze líbivé informace prostřednictvím SÚRAO. Občané, kteří mají žít v blízkosti úložiště mají právo na kompletní informace, aby měli možnost se svobodně rozhodnout, jestli hlubinné úložiště ANO či NE.

K četným současným **ekologickým zátěžím** v regionu (JE Temelín + související provozy, rozvodna Kočín, povrchový mezisklad vyhořelého paliva, odkaliště po zpracování uranu MAPE Mydlovary, průmyslová skládka E.ON Triangl, skládka komunálního odpadu Řídká Blana II-3, skládka Hněvkovice)⁴ je v současnosti v plánu vybudování dalších provozů zvyšujících **průmyslovou zátěž** – Centrum pro výrobu elektrické energie z bioetanolu v Býšově, modulární reaktor ve třídě malé či střední velikosti, fotovoltaická elektrárna (9 ha) v sousedství tvrže Býšov, stavba 3. a 4. bloku JE Temelín a předpokládané navyšování závážky odkališť Mydlovary.

Otázka: JE či NENÍ vybudování a provoz hlubinného úložiště v podobě klasického hornického díla se všemi jeho náležitostmi v již tak průmyslově zatížené lokalitě likvidační?

Dle SÚRAO je navrženo následující technické řešení způsobu rozpojování hornin, které se rozlišuje na tyto dva preferované typy ražeb: mechanizovaný způsob ražby (za pomoci plnoprofilových razicích strojů) a konvenční způsob ražby (rozpojování hornin pomocí trhacích prací – odstřel horniny), přičemž bude odtěženo až **7 491 000 m³ rubaniny**. Samo SÚRAO nemá řešení pro její využití a počítá i s variantou ponechat ji v místě HÚ.

Zde je výčet nejdůležitějších možných negativních vlivů úložiště:

- poškození a nenávratné znehodnocení životního prostředí a krajinného rázu,
- ukládání rubaniny do přilehlých lomů ve vzdálenosti až 25 km (např. lom Slavětice) nebo její ponechání v místě úložiště – trvalé deponie rubaniny s významným zásahem do krajinného rázu (haldy),
- narušení a zničení významných biokoridorů pro divokou zvěř,
- narušení biotopů vzácného ptactva a hmyzu (Evropsky významná lokalita Karvanice, Hlubocká obora),
- možné narušení systému podzemních vod a jejich zánik **již ve fázi průzkumných vrtů**,
- omezení nebo úplné zastavení individuální výstavby pro bydlení a rekreaci,
- negativní vliv na turistický ruch, narušení turistických stezek a cyklostezek v zájmovém území,
- nadměrný hluk (drcení, odstřel horniny) a prašnost,
- navýšení silniční dopravy (k již tak zatíženému provozu 5000–7000 vozidel/24 h),
- příliv velkého počtu pracovníků, 280–355 plus členové rodiny (zhoršení aktuálního nedostateku bytových kapacit, školek, škol, pediatrů, zubařů apod.),
- obavy ze zvýšené kriminality vlivem přílivu nových (dočasných) obyvatel,
- nebezpečí při přepravě radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva do úložiště, riziko havárie, riziko špatné manipulace, selhání lidského faktoru.²

K průzkumným vrtům a k umístění úložiště vysoceradioaktivních odpadů se vyjádřila řada odborníků z dotčení odborů životního prostředí, kde jasně definují dopady na životní prostředí se zásadním vlivem na životy obyvatel v přilehlém okolí. Ze stanoviska Odboru životního prostředí Týn nad Vltavou citujeme: *“Ze zkušeností s prosazováním veřejného zájmu v oblasti ochrany přírody a krajiny v rámci nejrůznějších stavebních záměrů lze konstatovat, že ani naprostá nevhodnost lokality Janoch z hlediska zásahu do přírody, krajiny a životů není na překážku případnému prosazení uvedené lokality jako vhodného místa k budování hlubinného úložiště z jiných, zejména ekonomických nebo vhodně lobbysticky podpořených hledisek.”*⁵

KOMPENZACE = souhlas s vybudováním hlubinného úložiště?

Slovo, které kladně rezonuje v uších každého zástupce obce i přesto, že bohaté zkušenosti z předchozích i současných let jsou velmi hořké. Jaké kompenzace a výhody mají obce a města na úpatí JE Temelín? Jaké kompenzace mají obce s nejzávažnější ekologickou zátěží v České republice – odkalištěm Mydlovary? Pokud budou vytipované lokality srovnatelné z geologického hlediska, proč by SÚRAO a vláda nešly cestou nejmenšího odporu a nejnižších kompenzací (které jsou právě na Janochu)?

SÚRAO si nechala od právní kanceláře vypracovat posudek na nemovitost na Coufalce (350 m od úložiště), kde připouští, že vliv záměru na cenu nemovitosti a její využití by byl vlivem budoucího umístění povrchového areálu úložiště značný. Nicméně neexistuje povinnost nahradit dotčenému vlastníkovu nemovitosti vzniklou újmu spočívající ve snížení hodnoty nemovitosti.

Co z toho vyplývá? Přesto, že Coufalca by byla obklopena stavbou hornického díla, není to pro SÚRAO dostatečný důvod pro kompenzaci. Navrhovaným řešením je provést protihluková opatření (3 m vysoká stěna kolem nemovitosti?).^{2,6}

Otázka: Chtěli by zaměstnanci SÚRAO bydlet v této nemovitosti? Skutečně po zkušenostech s JE Temelín, odkališti Mydlovary a z jednání pana ředitele SÚRAO věříte, že stát bude ochoten zásadním způsobem kompenzovat naše životy v blízkosti úložiště, když ani obyvatelé cca. 350 m od HÚ nejsou pro kompenzace dostatečným důvodem?

Zde jsou informace, které se k veřejnosti nedostaly. Apelujeme proto na občany, aby nejdříve prostudovali veškeré dostupné informace a následně rozhodli PRO nebo PROTI umístění úložiště v naší blízkosti se všemi jeho negativními vlivy a dopady (pozitivního není skutečně NIC). Již jsme si zvykli na přítomnost jaderné elektrárny, která sice nepřinesla výhody ve formě levné energie, jak bylo zpočátku slibováno, nicméně benefit v podobě zvýšení zaměstnanosti je nepopíratelný. Zatímco výstavbou úložiště v naší lokalitě by stát pouze vyřešil palčivý problém a přínos pro náš region by byl tak marginální, že negativa ze stavby vyplývající, by jej zcela zastínila.

Dana Drábová, předsedkyně SÚJB:
„Pro lokalitu, kde by se to hlubinné úložiště mělo stavět, je ale takové řešení nepříjemné. Nikdo nechce ve svém okolí obrovskou stavbu, která bude trochu hlučná, která tam přivede mnoho cizích lidí, a která bude znamenat přemísťování velkého množství materiálu. Taková stavba změní život dvou generací v dané lokalitě, zasáhne lidem do života.“⁷

I když se domníváte, že vše je rozhodnuto a hlubinné úložiště tady stejně bude, není tomu tak a vždycky je důvod bojovat. Neházejme flintu do žita a bojujme s lidmi, kteří jsou za cenu peněz schopni čehokoliv. Naše životy budou výrazně ovlivněny budováním úložiště a otázka je, co zde ponecháme budoucím generacím. Jsme povinni budovat pro další generace jen to nejlepší a neodcházet z tohoto života s vědomím, že jsme tentokrát měli udělat víc.

Pokud nesouhlasíte s umístěním úložiště v lokalitě JANOCH, vyjádřete svůj nesouhlas podpisem “Petice proti hlubinnému úložišti”.

Veškeré informační materiály, Studie či Technické zprávy SÚRAO budou zveřejňovány na webových stránkách obce Temelín www.obectemelín.cz pod dlaždicí Lokalita Janoch.

Tento leták vydal: S ROZUMEM (Temelín)

Leták vyšel s podporou obce Temelín

Další informace: Sdružení Satis (Facebook: STOP JANOCH) nebo www.nechcemeuloziste.cz

Zdroje

¹Bundesamts-Chef: Standort für Atommüllendlager bis 2046. In: Passauer Neue Presse [online]. Passau, 23.7.2023. Dostupné z: © dpa-infocom, dpa:230723-99-499055/4

²Skořepa Z a kol. Technická zpráva číslo 222/2018: Studie vlivů na životní prostředí (EIA) – lokalita ETE-JIH. Praha: SÚRAO, 2018, 175 str.

³Správa úložišť radioaktivního odpadu. Co je hlubinné úložiště, jeho přínosy a související výzkum [online]. Praha: SÚRAO. Dostupné z: <https://www.surao.cz/hlubinne-uloziste/co-je-hu/>

⁴Ministerstvo životního prostředí. Integrovaná prevence a omezování znečištění [online]. Praha: MŽP. Dostupné z <https://ippc.mzp.cz/ippc/ippc.nsf/search.xsp>

⁵Palma I. Městský úřad Týn nad Vltavou, Odbor životního prostředí. Souhrnné stanovisko MěÚ-OŽP Týn nad Vltavou ke stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry Janoch (ETE-jih). Dopis pro: Ministerstvo životního prostředí, Odbor výkonu státní správy II, České Budějovice. 2023. ČJ MÚT/08123/2023, SZ MÚT/08123/2023/OŽP/P

⁶Vondrovic L a kol. Technická zpráva 455/2020: Výběr potenciálních lokalit hlubinného úložiště v ČR pro navazující etapu prací po roce 2020. Praha: SÚRAO, 2020, 360 s.

⁷Jan Žižka: Dana Drábová: Všichni uchazeči o dukovanskou zakázku mají za sebou úspěchy i neúspěchy. Praha. 1.5.2021. Dostupné z: <https://allforpower.cz/jaderna-energetika/dana-drabova-vsichni-uchazeci-o-dukovanskou-zakazku-maji-za-sebou-uspechy-i-neuspechy-311>